

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та публічного управління

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІ історії, права та
міжнародних відносин

 Олександр ЖУКОВ

«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Спеціальність D8 Право

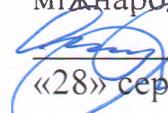
Освітньо-професійна програма Право

Перший рівень вищої освіти

Мова навчання українська

ПОГОДЖЕНО

Голова науково-методичної
комісії ННІ історії, права та
міжнародних відносин

 Світлана МОЦАК

«28» серпня 2025 р.

Розробник:

Мирославський С.В. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права та публічного управління

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри права та публічного управління

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри
кандидат педагогічних наук, доцент

Олена ІВАНІЙ

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Галузь знань Право	Обов'язкова
		Рік підготовки: 2-й
Загальна кількість годин – 240	Спеціальність Право	Семестр 3 та 4-й
		Лекції 40 год.
		Практичні, семінарські 50 год.
		Лабораторні 0 год.
		Самостійна робота 146 год.
		Консультації: 4 год.
		Вид контролю: екзамен

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Цивільне право» є засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних знань у сфері правового регулювання цивільних відносин та набуття практичних навичок для вирішення конкретних юридичних ситуацій.

Вивчення навчальної дисципліни сприяє усвідомленню майбутніми фахівцями-правниками змісту та значення норм права, які регулюють особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), що виникають між фізичними і юридичними особами, а також зростаючу роль цивільного законодавства в умовах ринкової економіки, сформувати у здобувачів вищої освіти вміння користуватися відповідними нормативними актами.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою *загальних компетентностей*:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначених освітньо-професійною програмою *спеціальних компетентностей*:

СК 2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК 3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК 5. Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

СК 7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК 15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК 21. Знання і розуміння особливостей захисту права інтелектуальної власності.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності**, а саме: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Цивільне право» базується на знаннях таких дисциплін, як: «Загальна теорія права», «Юридична деонтологія», «Конституційне право», «Основи юридичної клінічної практики», «Забезпечення прав людини та практика ЄСПЛ».

3. Результати навчання за дисципліною

РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

РН 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.

РН 12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.

РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

РН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

РН 25. Володіти базовими навиками захисту права інтелектуальної власності.

4. Види навчальних занять та контрольні заходи з дисципліни

Організація і проведення поточного, семестрового контролю здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до нормативної бази Університету. Дистанційні технології навчання передбачають здійснення взаємодії між учасниками освітнього процесу як асинхронно, так і синхронно в часі. Дистанційна комунікація учасників освітнього процесу здійснюється через систему управління навчанням університету платформу Moodle, відеоконференції ZOOM, Google Meet.

Види навчальних занять

Лекція – вид навчальних занять, призначена для засвоєння теоретичного матеріалу. Лектор зобов'язаний дотримуватися робочої програми навчальної дисципліни щодо тем лекцій та їх змісту, але має право вибору щодо дискусійних трактувань навчального матеріалу, форм і засобів доведення його до здобувачів вищої освіти.

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачені як практичні, так і семінарські заняття.

Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому викладач організує детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем вищої освіти відповідно сформульованих завдань. Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю здобувача вищої освіти, розв'язання завдань з їх обговоренням, розв'язання контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

Семінарське заняття – вид навчального заняття, на якому викладач організовує дискусію за попередньо визначеними проблемами, до яких здобувачі вищої освіти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (рефератів, есе тощо).

На семінарському занятті викладач оцінює якість виконання здобувачами вищої освіти індивідуальних завдань, їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу в час, вільний від аудиторних навчальних занять. Метою СР здобувача вищої освіти є системне і послідовне засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у здобувачів вищої освіти самостійності у здобутті і поглибленні знань, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності майбутніх фахівців на світовому ринку праці.

Види самостійної роботи студентів: робота з основною та додатковою літературою, аналіз нормативно-правових актів та судової практики; самостійне вивчення матеріалу; пошук необхідної інформації в мережі Інтернет; перегляд відеоматеріалу за тематикою дисципліни; підготовка усного повідомлення для виступу на занятті; написання реферату; підготовка доповіді; підготовка до участі у дискусії; виконання завдань для самоконтролю.

Зміст СР здобувача вищої освіти визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями для виконання.

Під час роботи заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Об'єктом додаткового заохочення здобувачів за рішенням кафедри може бути виконання інших видів робіт: участь у роботі студентських наукових конференцій, підготовка та публікація результатів наукового студентського дослідження.

В Університеті передбачено можливість перезарахування результатів неформальної та/або інформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка.

Навчальним планом передбачена консультація як вид навчального заняття, на якому здобувач вищої освіти отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування.

Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу.

Поточний контроль може проводитися у формах усного, письмового або письмово-усного, експрес-контролю чи комп'ютерного тестування, колоквиуму, роботи у групах/командах з використанням сесійних залів Zoom, взаємооцінювання, оцінювання виконання ситуаційних вправ та завдань під час заняття, підготовки глосарію, презентацій; оцінювання виступів на практичних/семінарських заняттях, участі в імітаційних іграх тощо, як під час навчальних занять, так і самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі екзамену. Екзамен для здобувачів освіти проводиться за білетами, кожен з яких включає не менше трьох питань. Питання, що включаються до білетів добираються в межах програмних питань, що складають зміст навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти може бути не допущений до семестрового контролю, якщо у встановлені графіком освітнього процесу терміни він не підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання, оцінювання яких, згідно з робочою програмою навчальної дисципліни, має відбутися під час семестру.

Студентам, які одержали під час сесії незадовільні оцінки, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість, як правило, до початку наступного семестру. Повторне складання екзамену допускається не більше двох разів: один раз викладачу, другий — комісії, яка створюється директором ННІ історії, права та міжнародних відносин.

5. Розподіл балів та критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

5.1. Розподіл балів

I семестр

Поточний контроль													Разом	Сума
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10	T.11	T.12	T.13		
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	26	36
Самостійна робота													10	

II семестр

Поточний контроль												Разом	Разом за I та II семестри	
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10	T.11	T.12			
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	24	100	
Самостійна робота												15		
Підсумковий контроль												25		

5.2. Критеріями оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти є:

- для усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладу; використання основної та додаткової літератури, судової практики; вміння робити порівняння та висновки;

- для виконання письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, системність, логічність, вміння формулювати висновки.

- для самостійної роботи: вміння здобувачів орієнтуватися в інформаційних потоках, працювати з науковими джерелами, добирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань,

аналізувати наукові публікації за визначеною тематикою; рівень самостійної підготовки студентів із певних тем, самостійне виконання завдань.

Оцінювання результатів аудиторної роботи здійснюється за наступними критеріями:

- доповідь (виступ на задану тему) – від 1 до 2 балів;
- експрес опитування – від 1 до 2 балів;
- розв’язання кейсу, задачу – від 1 до 2 балів.

Оцінювання результатів самостійної роботи здійснюється за наступними критеріями:

- тестування (з набору суджень вибрати вірні) – від 1 до 5 балів;
- наукова робота (есе, реферат) – від 1 до 10 балів.

Доповідь (виступ на задану тему): максимум 2 бали

Бали	Пояснення
2	Здобувач має високий рівень знань і розуміння основного матеріалу; ознайомлений із основними бібліографічними джерелами та судовою практикою, виконує необхідні дослідження, демонструє відмінне розуміння теми, проводить аналіз на високому рівні, дає чіткі, добре структуровані відповіді.
1,5	Здобувач має хороший рівень знань і розуміння основного матеріалу; ознайомлений із основними бібліографічними джерелами, судовою практикою, показує добре розуміння теми та може відповідати на запитання як викладача, так і студентів.
1	Здобувач має базові знання та розуміння основного матеріалу; частково ознайомлений із основними бібліографічними джерелами, показує базове розуміння питань, що стосуються курсу, може відповідати на запитання як викладача, так і студентів.

Експрес-опитування: максимум 2 бали

Бали	Пояснення
2	Здобувач правильно вживає правничу термінологію; провів збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, у тому числі і судову практику та надав повну, обґрунтовану відповідь з коротким висновком щодо окремої проблеми з достатньою аргументацією
1,5	Здобувач загалом правильно вживає правничу термінологію, проте є неточності у вживанні; провів збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, однак надав неповну відповідь з коротким висновком щодо окремої проблеми, який містить окремі неточності; є поодинокі недоліки у послідовності викладу матеріалу
1	Здобувач допускає помилки у вживанні правничої термінології;

	провів збір та неповний аналіз матеріалів та надав фрагментарну відповідь з коротким висновком щодо окремої проблеми, який містить окремі неточності; наявні недоліки у послідовності викладу матеріалу
--	---

Розв'язання кейса (задачі): максимум 2 балів

Бали	Пояснення
2	Здобувач вірно застосовує набуті знання для аналізу практичних проблем та у різних правових ситуаціях, виокремлює юридично значущі факти, формулює обґрунтовані правові висновки; правильно вживає правничу термінологію
1,5	Здобувач вірно застосовує набуті знання для аналізу практичних проблем та у різних правових ситуаціях, виокремлює юридично значущі факти, формулює обґрунтовані правові висновки; є окремі помилки у використанні правничої термінології
1	Наявні помилки у застосуванні здобувачем набутих знань для аналізу практичних проблем та у різних правових ситуаціях; здобувач частково виокремлює юридично значущі факти, не формулює обґрунтовані правові висновки; є істотні помилки у використанні правничої термінології

Тестування: максимум 5 балів

Форми тестів:

Вибір однієї правильної відповіді – максимум 1 бал, якщо здобувач обрав вірну відповідь, 0 балів – якщо неправильну.

Встановлення відповідності – максимум 2 бали, якщо здобувач встановив всі відповідності вірно; якщо здобувачем не встановлено всі відповідності вірно – 0,5 бали за кожну вірно встановлену відповідність;

Встановлення правильної послідовності – максимум 3 бали, якщо здобувач встановив правильно всю послідовність, якщо здобувачем не встановлено всю послідовність правильно – 0,5 бали за кожну вірно встановлену послідовність.

Наукова робота: максимум 10 балів

Бали	Пояснення
10	Здобувач правильно вживає правничу термінологію; провів збір матеріалів за темою наукової роботи з різних джерел, провів інтегрований аналіз цих матеріалів, виокремив юридично значущі факти і сформулював обґрунтовані правові висновки; наукова робота містить коректне посилання на використані джерела; виклад – логічний; аргументовано відповів на поставлені запитання за результатами презентації наукової роботи.
9	Здобувач правильно вживає правничу термінологію; провів збір матеріалів за темою наукової роботи з різних джерел, провів інтегрований аналіз цих матеріалів, виокремив юридично значущі

	факти і сформулював обґрунтовані правові висновки; є поодинокі недоліки в оформленні використаних джерел та/або послідовності викладу матеріалу; аргументовано відповів на поставлені запитання за результатами презентації наукової роботи
8	Наявні неточності у вживанні здобувачем правничої термінології; провів збір матеріалів за темою наукової роботи з різних джерел, провів інтегрований аналіз цих матеріалів, виокремив юридично значущі факти і сформулював обґрунтовані правові висновки, які містять окремі неточності; є недоліки в оформленні використаних джерел та/або послідовності викладу матеріалу; відповіді здобувача на поставлені запитання за результатами презентації наукової роботи є частково аргументованими
від 1 до 7	Наявні неточності у вживанні здобувачем правничої термінології; провів частковий збір матеріалів за темою наукової роботи, в тому числі використовуючи доступні інформаційні технології, провів фрагментарний аналіз цих матеріалів, частково виокремив юридично значущі факти і сформулював правові висновки, які недостатньо обґрунтовані; є недоліки в оформленні використаних джерел та/або послідовності викладу матеріалу; відповіді здобувача на поставлені запитання за результатами презентації наукової роботи неаргументовані.

Наукова робота здобувача, яка не відповідає зазначеним критеріям не зараховується.

6. Питання до підсумкового контролю та критерії оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки здобувача вищої освіти для підсумкового контролю з дисципліни (екзамен)

6.1. Питання для підсумкового контролю (екзамену)

1. Поняття та характеристика цивільного права як галузі права.
2. Функції та принципи цивільного права.
3. Система цивільного права.
4. Аналогія права та аналогія закону. Звичай.
5. Роль судової практики у тлумаченні та застосуванні цивільного законодавства.
6. Цивільна правосуб'єктність фізичних осіб.
7. Дієдатність. Загальна характеристика.
8. Види цивільних правовідносин.
9. Ім'я та місце проживання фізичної особи.
10. Безвісна відсутність фізичної особи.
11. Визнання особи померлою.
12. Поняття та ознаки юридичної особи.
13. Правосуб'єктність юридичних осіб.

14. Порядок створення юридичних осіб.
15. Державна реєстрація юридичних осіб, вимоги до змісту установчих документів.
16. Дочірні підприємства, філії та представництва.
17. Припинення юридичних осіб. Ліквідація юридичних осіб
18. Участь держави і територіальних громад у цивільних правовідносинах.
19. Поняття та види правочинів. Форма правочинів.
20. Умови дійсності правочинів.
21. Державна реєстрація право чинів.
22. Наслідки недійсності правочинів.
23. Поняття та види об'єктів цивільних прав.
24. Класифікація речей.
25. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних прав.
26. Загальна характеристика цінних паперів, як об'єктів цивільних прав.
27. Поняття, види та значення строків у цивільному праві.
28. Обчислення цивільно-правових строків.
29. Позовна давність, значення, винятки та види.
30. Поняття представництва. Правовий статус суб'єктів представництва.
31. Підстави виникнення та припинення представництва.
32. Поняття, види та строк довіреності.
33. Юридичні факти. Класифікація юридичних фактів.
34. Загальна характеристика права власності.
35. Способи набуття і припинення права власності.
36. Набувальна давність.
37. Право приватної власності фізичних осіб.
38. Право приватної власності юридичних осіб.
39. Право комунальної власності.
40. Право державної власності.
41. Право спільної власності.
42. Особливості права власності громадських об'єднань.
43. Захист права власності.
44. Право володіння чужим майном.
45. Право обмеженого користування чужим майном (сервітути).
46. Суперфіцій та емфітевзис.
47. Характеристика засобів забезпечення виконання обов'язків.
48. Поняття та елементи зобов'язань. Підстави виникнення зобов'язань.
49. Сторони в зобов'язанні.
50. Уступка вимоги та переведення боргу.
51. Припинення зобов'язань.
52. Поняття значення та функції договору в цивільному праві.
53. Система цивільно-правових договорів.
54. Укладання договору. Зміна та розірвання договору.
55. Поняття та елементи деліктних зобов'язань.
56. Поняття та види позадоговірної відповідальності.
57. Підстави позадоговірної відповідальності.

58. Особливості відшкодування шкоди спричиненої неповнолітніми та недієздатними особами.
59. Відшкодування шкоди заподіяної джерелом підвищеної небезпеки.
60. Відповідальність за шкоду, спільно заподіяну кількома особами.
61. Зміст договору в цивільному праві.
62. Поняття, предмет, ціна, форма, зміст договору купівлі-продажу.
63. Умови дійсності угод. Мнимі і удавані угоди.
64. Особливості окремих видів купівлі-продажу.
65. Договір міни.
66. Договір дарування.
67. Поняття договору поставки, його відмінність від договору купівлі-продажу.
68. Характеристика договору лізингу.
69. Договір підряду: поняття, зміст, права і обов'язки сторін.
70. Договір перевезення вантажів. Договір перевезення пасажирів та багажу.
71. Відповідальність сторін за транспортними договорами.
72. Кредитні правовідносини. Кредитний договір.
73. Договір страхування.
74. Договір доручення.
75. Договір схову.
76. Договір контрактації.
77. Договір довічного утримання.
78. Договір майнового найму. Договір оренди.
79. Спадкове майно. Час і місце відкриття спадщини.
80. Спадкодавець. Спадкоємці. Умови, за яких спадкоємець усувається від спадщини.
81. Спадкування за законом.
82. Спадкування за заповітом.
83. Відмова від спадщини.
84. Охорона спадкового майна.
85. Правові наслідки прийняття спадщини.
86. Спадковий договір.

6.2. Критерії оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки здобувача вищої освіти для підсумкового контролю з дисципліни

Бали	Рівень	Оцінка	Критерії оцінювання
21 – 25	А	відмінно	оцінка виставляється за правильну, ґрунтовну та повну відповідь, самостійне наведення адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, творче висвітлення проблем та якісне виконання практичного завдання.
16 – 20	В	добре	оцінка виставляється за правильну, але недостатньо розгорнуту та ґрунтовну відповідь, самостійне наведення адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, нетворче висвітлення

			проблем та не зовсім якісне виконання практичного завдання.
11 – 15	C		оцінка виставляється за правильну, але недостатньо розгорнуту та ґрунтовну відповідь, наведення з певною допомогою викладача адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, нетворче висвітлення проблем, виконання практичного завдання з окремими негрубими помилками.
6 – 10	D	задовільно	оцінка виставляється за в основному правильну відповідь, яка проте відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, помилками у наведенні прикладів до теоретичного матеріалу та недостатньо якісним виконанням практичного завдання.
1 – 5	E		оцінка виставляється за в основному правильну відповідь, яка містить певні негрубі помилки, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, помилками у наведенні прикладів до теоретичного матеріалу та недостатньо якісним і неповним виконанням практичного завдання.
0	FX	незадовільно	оцінка виставляється за неправильну, неповну відповідь, відсутність міцних знань з питань курсу, за неякісне виконання практичного завдання.

6.3. Шкала оцінювання підсумкового контролю: національна та ЄКТС

<i>За шкалою ЄКТС</i>	<i>За 100-бальною шкалою</i>	<i>За національною шкалою (форма контролю – екзамен)</i>	<i>Пояснення</i>
A	90-100	відмінно	Кредити зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок
B	82-89	добре	Кредити зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками.
C	74-81		Кредити зараховано. Контрольні заходи виконані правильно з незначною кількістю суттєвих помилок.
D	64-73	задовільно	Кредити зараховано. Контрольні заходи виконані нижче середнього рівня, але зі значною кількістю помилок.

E	60-63		Кредити зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям.
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	Кредити не зараховано. Здобувачу надається можливість скласти визначені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
F	1-34	незадовільно з повторним вивченням курсу	Кредити не зараховано. Здобувач повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни

7. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Цивільне право» складається з 27 тем:

- Тема 1. Вступ до цивільного права.
- Тема 2. Цивільні правовідносини.
- Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.
- Тема 4. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права
- Тема 5. Держава, місцеві органи влади, як суб'єкти цивільного права.
- Тема 6. Об'єкти цивільних прав.
- Тема 7. Юридичні факти, правочини.
- Тема 8. Представництво і довіреність.
- Тема 9. Строки в цивільному праві. Позовна давність.
- Тема 10. Здійснення та захист цивільних прав.
- Тема 11. Особисті немайнові права фізичної особи.
- Тема 12. Право власності.
- Тема 13. Захист права власності.
- Тема 14. Загальні положення про зобов'язання.
- Тема 15. Цивільно-правова відповідальність.
- Тема 16. Цивільно-правовий договір.
- Тема 17. Купівля-продаж.
- Тема 18. Загальна характеристика договорів про найм (оренду).
- Тема 19. Загальна характеристика договору підряду.
- Тема 20. Загальні положення про перевезення.
- Тема 21. Загальні положення про зберігання.
- Тема 22. Цивільно-правові відносини страхування.
- Тема 23. Позика, кредит, банківський вклад.
- Тема 24. Публічна обіцянка винагороди.
- Тема 25. Відшкодування шкоди.
- Тема 26. Загальні положення про спадкування.
- Тема 27. Спадкування за заповітом та за законом.

8. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

8.1. Тематичні розділи

Тема 1. Вступ до цивільного права.

Предмет, метод, система цивільного права. Цивільне законодавство.

Поняття, предмет, метод регулювання цивільного права як галузі національного права України. Завдання, функції і принципи цивільного права.

Система цивільного права як галузі права.

Джерела цивільного права.

Дії норм цивільного права в часі, просторі та за колом осіб. Аналогія закону та аналогія права. Звичай.

Поняття та особливості цивільного законодавства.

Тема 2. Цивільні правовідносини.

Поняття та класифікація цивільних правовідносин.

Структура цивільних правовідносин, зміст.

Основні положення про об'єкти цивільних правовідносин.

Значення цивільних правовідносин та підстави їх виникнення.

Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.

Види суб'єктів цивільного права. Правоздатність громадян як суб'єктів цивільного права, її зміст. Виникнення і припинення правоздатності у громадян.

Випадки обмеження правоздатності. Визнання особи недієздатною. Правові наслідки обмеження дієздатності та визнання особи недієздатною. Поновлення цивільної дієздатності.

Поняття опіки та піклування. Встановлення опіки і піклування. Призначення опікуна або піклувальника. Опіка над майном. Права та обов'язки опікуна. Права та обов'язки піклувальника. Звільнення опікуна та піклувальника. Припинення опіки або піклування.

Правоздатність і дієздатність іноземців та осіб без громадянства.

Поняття і цивільно-правове значення місця проживання. Визнання громадянина безвісно відсутнім і оголошення померлим. Правові наслідки визнання громадянина безвісно відсутнім і оголошення померлим. Правові наслідки з'явлення або встановлення місця знаходження громадянина, визнаного безвісно відсутнім або оголошеного померлим.

Фізична особа-підприємець. Право фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи підприємця.

Тема 4. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права

Поняття та ознаки юридичної особи. Види юридичних осіб, класифікація. Організаційно-правові форми юридичних осіб. Створення юридичної особи. Державна реєстрація юридичної особи.

Найменування юридичної особи. Фірма, товарний знак, знак обслуговування, виробнича марка.

Форми припинення юридичних осіб.

Тема 5. Держава, місцеві органи влади, як суб'єкти цивільного права.

Держава Україна, як особливий суб'єкт цивільного права. Участь держави у цивільних правовідносинах, форми участі.

Місцеві органи влади та територіальні громади як юридичні особи. Органи та представники, через яких діють держава, територіальні громади у цивільних відносинах. Відповідальність за зобов'язаннями держави, територіальних громад.

Тема 6. Об'єкти цивільних прав.

Поняття та види об'єктів цивільного права, класифікація.

Речі як об'єкти цивільного права. Поняття і класифікація речей. Засоби виробництва і предмети вжитку. Речі індивідуально визначені і визначені родовими ознаками, подільні і неподільні, рухомі і нерухомі, головні речі та їх приналежності.

Правове значення класифікації речей.

Дозвільний порядок придбання деяких речей.

Гроші, цінні папери їх види та групи. Вимоги до цінного паперу. Передання прав за цінним папером. Виконання за цінним папером.

Майно, значення терміну «майно» в законодавстві.

Результати інтелектуальної, творчої діяльності як об'єкти цивільного права (твори науки, літератури, мистецтва, наукові відкриття, винаходи та інше), їх правове положення. Інформація як об'єкт цивільного права.

Послуги та інші дії, як об'єкти цивільного права.

Особисті немайнові блага як об'єкти цивільного права, їх види. Конституційне закріплення особистих немайнових прав і свобод громадян.

Тема 7. Юридичні факти, правочини.

Поняття, види, значення, підстави виникнення, зміни або припинення цивільних прав і обов'язків. Види юридичних фактів, класифікація Дії, бездіяльність, види. Події як підстави виникнення, зміни і припинення цивільних правовідносин. Непереборна сила. Фактичний склад.

Поняття правочинів. Воля і волевиявлення в угодах, їх співвідношення. Вияв волі укласти правочин шляхом мовчання і конклюдентних дій.

Відмінність правочинів від інших підстав виникнення, зміни, припинення цивільних прав і обов'язків.

Види правочинів, характеристика. Правочини односторонні та двосторонні (багатосторонні), сплатні та безоплатні, реальні та консенсуальні, казуальні та абстрактні.

Умовні, мнимі, удавані, біржові, бартерні правочини.

Форми правочинів. Усна, проста письмова та кваліфікована письмова форми правочинів. Правочини, які прирівнюються до нотаріально посвідчених. Наслідки недотримання необхідної форми правочинів. Державна реєстрація правочину.

Тлумачення змісту правочину.

Відмова від правочину.

Недійсність правочину. Нікчемні та суперечні правочини. Фіктивний правочин. Удаваний правочин. Наслідки недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону. Одностороння та двостороння реституція. Інші наслідки визнання правочину недійсними. Момент недійсності правочину.

Тема 8. Представництво і довіреність.

Поняття, значення представництва. Обставини, які викликають необхідність представництва. Види представництва - законне, засноване на адміністративному акті, договірне. Комерційне представництво.

Види угод, які не може укладати представник. Дії представника, які не породжують права і обов'язки особи, яка представляється. Передоручення. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень.

Довіреність - поняття, значення, види. Форми довіреності. Види довіреності. Строк довіреності. Довіреності, які прирівнюються до нотаріально завіреної. Генеральна, спеціальна, одноразова довіреності.

Припинення представництва за довіреністю. Наслідки припинення довіреності. Скасування довіреності. Відмова від вчинення дій, які були визначені довіреністю.

Тема 9. Строки в цивільному праві. Позовна давність.

Поняття і види цивільно-правових строків і термінів. Строки імперативні і диспозитивні, визначені і невизначені, загальні і приватні, виникнення, зміни цивільних прав, здійснення цивільних прав, виконання обов'язків, захисту цивільних прав, моменти і терміни. Строки гарантійні, претензійні.

Обчислення строків. Загальні правила обчислення. Початок і закінчення перебігу строків. Порядок вчинення дій в останній день строку.

Поняття, значення, види строків позовної давності. Загальні і скорочені строки.

Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Обчислення позовної давності. Початок перебігу строку позовної давності. Зупинення, переривання, поновлення строку позовної давності. Наслідки спливу позовної давності. Випадки захисту порушеного права після закінчення строку позовної давності.

Тема 10. Здійснення та захист цивільних прав.

Суб'єктивне право, його склад, право на власні дії, право на чужі дії (бездіяльність), можливість застосування засобів державного примусу до зобов'язальних суб'єктів

Суб'єктивний обов'язок, його визначення і склад. Активна і пасивна роль зобов'язального суб'єкта.

Співвідношення суб'єктивних прав і обов'язків.

Поняття, зміст, значення здійснення цивільних прав. Здійснення цивільних прав в абсолютних і зобов'язальних правовідносинах. Імперативний і диспозитивний способи здійснення цивільних прав.

Межі здійснення прав.

Захист цивільних прав. Підстави для можливості захисту. Зміст права на захист. Здійснення права на захист. Самозахист цивільних прав. Органи, зобов'язані захищати цивільні права. Порядок захисту цивільних прав організацій. Визнання незаконним правового акту органу державної влади. Відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди. Відшкодування моральної шкоди.

Тема 11. Особисті немайнові права фізичної особи.

Поняття особистих немайнових прав, види. Ознаки особистих немайнових прав, їх абсолютність і невідчужуваність. Зміст особистого немайнового права.

Здійснення та забезпечення здійснення особистого немайнового права. Охорона та захист особистих немайнових прав. Спростування недостовірної інформації.

Охорона особистих немайнових прав іноземців та осіб без громадянства. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи.

Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.

Тема 12. Право власності.

Поняття власності і права власності. Зміст права власності. Право власності в об'єктивному і суб'єктивному розумінні. Володіння, користування, розпорядження майном.

Суб'єкти, об'єкти права власності. Держава як суб'єкт права власності.

Здійснення права власності.

Форми власності, їх правове регулювання. Інтелектуальна та спільна власність.

Підстави виникнення і припинення права власності. Первинні і похідні способи. Набуття права власності. Набувальна давність. Момент виникнення права власності у набувача по договору.

Поняття ризику випадкової загибелі або зіпсування майна. Добросовісні і недобросовісні незаконні володарі.

Безгосподарне майно. Правові наслідки його утримання. Знахідка, скарб. Бездоглядна худоба.

Конфіскація, реквізиція.

Право власності на землю (земельну ділянку). Право власності на житло.

Тема 13. Захист права власності.

Конституція, законодавство України про захист права власності. Характеристика норм цивільного права щодо захисту права власності.

Поняття охорони відносин власності у широкому і вузькому розумінні.

Система цивільно-правових засобів захисту права власності. Речово-правові, зобов'язальні, інші правові засоби захисту права власності.

Право власника на витребування майна із чужого незаконного володіння.
Витребування майна від добросовісного набувача.

Розрахунки при витребуванні майна із чужого незаконного володіння.
Визнання права власності.

Цивільно-правовий захист інших речових прав громадян, інших фізичних і юридичних осіб, держави, територіальних громад, іноземних держав і міжнародних організацій.

Тема 14. Загальні положення про зобов'язання.

Поняття та ознаки зобов'язання.

Суб'єкти та об'єкти зобов'язання.

Класифікація зобов'язань у цивільному праві.

Критерії належного виконання зобов'язання.

Способи забезпечення виконання зобов'язань. Неустойка. Поручка.
Гарантія. Завдаток. Застава. Довірча власність.

Тема 15. Цивільно-правова відповідальність.

Поняття та умови настання цивільно-правової відповідальності.

Загальні ознаки цивільної відповідальності. Специфічні ознаки цивільної відповідальності.

Функції цивільно-правової відповідальності.

Види цивільно-правової відповідальності.

Форми цивільно-правової відповідальності.

Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності

Тема 16. Цивільно-правовий договір.

Поняття та зміст цивільно- правового договору. Функції цивільно- правового договору. Співвідношення актів цивільного законодавства та цивільно-правового договору.

Види цивільно-правових договорів.

Пропозиція укласти договір (оферта). Прийняття пропозиції (акцепт).
Момент укладення договору.

Форма договору.

Місце укладення договору.

Зміна або розірвання договору. Правові наслідки зміни або розірвання договору.

Тема 17. Купівля-продаж.

Поняття та ознаки договору купівлі-продажу.

Права та обов'язки покупця. Права та обов'язки продавця.

Поняття та ознаки договору роздрібної купівлі-продажу. Договір поставки. Договір контрактації. Договір міни.

Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.

Тема 18. Загальна характеристика договорів про найм (оренду).

Поняття та ознаки договору про найм (оренду).

Права та обов'язки наймача. Права та обов'язки наймодавця.

Строк договору найму.

Піднайм.

Поліпшення наймачем речі, переданої у найм. Наслідки погіршення речі, переданої у найм.

Розірвання договору найму на вимогу наймача. Розірвання договору найму на вимогу наймодавця.

Поняття та особливості договору прокату.

Найм (оренда) земельної ділянки.

Найм будівлі або іншої капітальної споруди.

Найм (оренда) транспортного засобу.

Лізинг.

Поняття та ознаки договору найму (оренди) житла. Оренда житла з викупом. Права та обов'язки наймача житла. Права та обов'язки наймодавця житла. Ремонт житла, переданого у найм. Плата за користування житлом. Строк договору найму житла. Договір піднайму житла. Розірвання договору найму житла.

Тема 19. Загальна характеристика договору підряду.

Поняття та ознаки договору підряду.

Генеральний підрядник та субпідрядник. Право та обов'язки підрядника. Права та обов'язки замовника.

Виконання роботи з матеріалу підрядника/замовника. Кошторис.

Строки виконання роботи.

Відповідальність підрядника за неналежну якість роботи.

Договір побутового підряду. Договір будівельного підряду. Підряд на проєктні та пошукові роботи.

Тема 20. Загальні положення про перевезення.

Поняття та ознаки договору про перевезення. Права та обов'язки перевізника. Права та обов'язки відправника.

Договір перевезення вантажу.

Договір перевезення пасажирів та багажу. Права пасажирів. Договір чартеру (фрахтування). Перевезення транспортом загального користування.

Провізна плата.

Строк доставки вантажу, пасажирів, багажу, пошти.

Відповідальність перевізника.

Тема 21. Загальні положення про зберігання.

Поняття договору зберігання. Форма договору зберігання. Строк зберігання.

Права та обов'язки зберігача. Права та обов'язки поклажодавця.

Виконання договору зберігання. Зберігання на товарному складі. Спеціальні види зберігання. Зміна умов зберігання. Плата за зберігання.

Відповідальність зберігача за втрату (нестачу) або пошкодження речі. Відшкодування збитків, завданих поклажодавцеві.

Тема 22. Цивільно-правові відносини страхування.

Поняття договору страхування. Істотні умови договору страхування.

Сторони у договорі страхування. Укладення договору страхування на користь третьої особи. Співстрахування. Договір перестрахування. Обов'язки страховика. Обов'язки страхувальника.

Відмова від здійснення страхової виплати.

Припинення договору страхування.

Недійсність договору страхування.

Тема 23. Позика, кредит, банківський вклад.

Розрахунки як особливі банківські правочини. Поняття договору позики. Проценти за договором позики.

Наслідки порушення договору позичальником.

Поняття кредитного договору. Відмова від надання або одержання кредиту. Комерційний кредит.

Договір банківського вкладу. Види банківських вкладів. Договір банківського вкладу на користь третьої особи.

Форми розрахунків. Види безготівкових розрахунків. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Виконання платіжного доручення. Відповідальність за невиконання або неналежне виконання платіжного доручення.

Розрахунки за акредитивом. Відкличний та безвідкличний акредитиви. Виконання акредитива. Закриття акредитива. Розрахунки за інкасовими дорученнями. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків.

Тема 24. Публічна обіцянка винагороди.

Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу.

Зміст завдання. Строк (термін) виконання завдання. Зміна умов публічної обіцянки винагороди.

Правові наслідки виконання завдання.

Припинення зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороди. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. Право на оголошення конкурсу. Умови конкурсу. Зміна умов конкурсу. Відмова від проведення конкурсу. Переможець конкурсу. Права переможця конкурсу. Повернення учаснику конкурсу речі, поданої на конкурс.

Особливості оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, які подані на конкурс.

Тема 25. Відшкодування шкоди.

Загальні положення про відшкодування шкоди.

Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я. Відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого.

Порядок відшкодування шкоди. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

Тема 26. Загальні положення про спадкування.

Поняття та види спадкування. Склад спадщини. Відкриття спадщини. Місце відкриття спадщини.

Спадкоємці. Право на спадкування. Усунення від права на спадкування.

Спадкування права на земельну ділянку.

Спадкування частки у праві спільної сумісної власності.

Спадкування права на вклад у банку (фінансовій установі).

Спадкування права на одержання страхових виплат (страхового відшкодування).

Спадкування права на відшкодування збитків, моральної шкоди та сплату неустойки.

Спадкування обов'язку відшкодувати майнову шкоду (збитки) та моральну шкоду, яка була завдана спадкодавцем. Обов'язок спадкоємців відшкодувати витрати на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця.

Тема 27. Спадкування за заповітом та за законом.

Поняття заповіту. Право на заповіт. Право заповідача на призначення спадкоємців. Права заповідача.

Предмет заповідального відказу. Втрата чинності заповідальним відказом.

Право на обов'язкову частку у спадщині. Заповіт з умовою. Заповіт подружжя.

Спадкування частини спадщини, що не охоплена заповітом.

Загальні вимоги до форми заповіту. Посвідчення заповіту. Таємниця заповіту.

Тлумачення заповіту. Недійсність заповіту.

Черговість спадкування за законом. Спадкування усиновленими та усиновлювачами. Черги спадкоємців за законом. Спадкування за правом представлення. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом. Прийняття спадщини. Виконання заповіту.

8.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

	Кількість годин	
	> 0	у тому числі

Назви тем		лекції	практичні	консультації	Самостійна робота
Тема 1. Вступ до цивільного права.	8	2	2		4
Тема 2. Цивільні правовідносини.	8	2	2		4
Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.	8	2	2		4
Тема 4. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права	10	2	2		6
Тема 5. Держава, місцеві органи влади, як суб'єкти цивільного права.	8	0	2		6
Тема 6. Об'єкти цивільних прав.	12	2	2		8
Тема 7. Юридичні факти, правочини.	12	2	2		8
Тема 8. Представництво і довіреність.	8	2	2		4
Тема 9. Строки в цивільному праві. Позовна давність.	10	2	2		6
Тема 10. Здійснення та захист цивільних прав.	8	2	2		4
Тема 11. Особисті немайнові права фізичної особи.	8		2		6
Тема 12. Право власності.	10	2	2		6
Тема 13. Захист права власності.	10		2	2	6
Усього за семестр	120	20	26	2	72
Тема 14. Загальні положення про зобов'язання.	8	2	2		4
Тема 15. Цивільно-правова відповідальність.	8	2	2		4
Тема 16. Цивільно-правовий договір.	8	2	2		4
Тема 17. Купівля-продаж.	8	2	2		4
Тема 18. Загальна характеристика договорів про найм (оренду).	10	2	2		6
Тема 19. Загальна характеристика договору підяду.	8		2		6
Тема 20. Загальні положення про перевезення.	10		2		8
Тема 21. Загальні положення про зберігання.	8	2	0		6
Тема 22. Цивільно-правові відносини страхування.	8		2		6
Тема 23. Позика, кредит, банківський вклад.	10	2	2		6
Тема 24. Публічна обіцянка винагороди.	8	2	0		6
Тема 25. Відшкодування шкоди.	8	2	2		4
Тема 26. Загальні положення про спадкування.	8		2		6
Тема 27. Спадкування за заповітом та за законом.	10	2	2	2	4
Усього за семестр	120	20	24	2	74
Разом за рік	240	40	50	4	146

8.3. Темы практичних занять

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Вступ до цивільного права.	2
Тема 2. Цивільні правовідносини.	2
Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.	2
Тема 4. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права	2
Тема 5. Держава, місцеві органи влади, як суб'єкти цивільного права.	2
Тема 6. Об'єкти цивільних прав.	2
Тема 7. Юридичні факти, правочини.	2
Тема 8. Представництво і довіреність.	2

Тема 9. Строки в цивільному праві. Позовна давність.	2
Тема 10. Здійснення та захист цивільних прав.	2
Тема 11. Особисті немайнові права фізичної особи.	2
Тема 12. Право власності.	2
Тема 13. Захист права власності.	2
Тема 14. Загальні положення про зобов'язання.	2
Тема 15. Цивільно-правова відповідальність.	2
Тема 16. Цивільно-правовий договір.	2
Тема 17. Купівля-продаж.	2
Тема 18. Загальна характеристика договорів про найм (оренду).	2
Тема 19. Загальна характеристика договору підряду.	2
Тема 20. Загальні положення про перевезення.	2
Тема 22. Цивільно-правові відносини страхування.	2
Тема 23. Позика, кредит, банківський вклад.	2
Тема 25. Відшкодування шкоди.	2
Тема 26. Загальні положення про спадкування.	2
Тема 27. Спадкування за заповітом та за законом.	2
Усього	50

9. Рекомендовані джерела інформації

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254 к/96-ВР. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 26.08.2024).
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 26.08.2024).
3. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України: навч. посіб. / О. Верба-Сидор, У. Воробель, Н. Грабар. Львів: ЛьвДУВС, 2021. 415 с.
4. Вавженчук С. Договірне право : підручник. Харків : Право, 2022. 632 с.
5. Вчення про цивільно-правову відповідальність : монографія / І.В. Спасибо-Фатєєва, Л.М. Баранова, О.О. Беляєв та ін.; за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2025. 816 с.
6. Дзера О.В. Цивільно-правова наука і практика: збірник науково-правових (консультативних, експертних) висновків / О.В. Дзера. Київ : Алерта, 2023. 572 с.
7. Ільків О. В. Речові права в умовах новелізації цивільного законодавства України: монографія. Рівне: О. Зень, 2021. 455 с.
8. Луць В.В., Великанова М.М. Договори в цивільному праві України : навч. посіб. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2023. 308 с.
9. Односторонні правочини: монографія І.В. Спасибо-Фатєєва, С.О. Глотов, О.І. Зозуля та ін.; за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2024. 480 с.
10. Оновлення Цивільного кодексу України: формування підходів: колективна монографія / за ред. А.С. Довгерта, С.О. Харитонова. Одеса: Гельветика, 2020. 674 с.
11. Особливості застосування рішень Європейського суду з прав людини при розгляді цивільних справ : навч. посібник / У.Б. Андрусів, О.Б. Верба-Сидор та ін. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 404 с.
12. Парасюк М.В., Парасюк В.М., Грабар Н.М. Цивільне право України (Особлива частина) (у схемах та таблицях): навч. посіб. Львів : Растр-7, 2021. 467 с.

13. Покровська А.О. Самозахист у договірних відносинах : монографія / А.О. Покровська. Харків : ЕКУС, 2024. 234 с.
14. Попова С.О. Особисті немайнові права юридичної особи : реалії сьогодення : монографія. Харків : Право, 2023. 358 с.
15. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу: монографія / за заг. ред. Н.С. Кузнецової. 2-ге вид., доп. і перероб. Одеса: Гельветика, 2021. 690 с.
16. Сліпченко А.С. Цивільний оборот речей : монографія / А.С. Сліпченко. Харків : ЕКУС, 2024. 240 с.
17. Слома В.М. Цивільно-правові зобов'язання з множинністю суб'єктів: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 384 с.
18. Спадщина: оформлення права на спадщину; необхідні нотаріальні дії щодо спадкування; особливості під час дії воєнного стану; нормативно-правове регулювання; актуальна судова практика / Укл.: Гудима В.В. та ін.; за заг. ред. Копотуна І.М. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2025. 588 с.
19. Стефанчук М. О. Цивільна правосуб'єктність фізичних осіб та особливості її здійснення: монографія. Київ: Артек, 2020. 479 с.
20. Цивільне право України : підруч. Частина загальна / Баранова Л.М., Дуденко Т.В. та ін. ; за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2024. 568 с.
21. Цивільне право (частина загальна). Курс лекцій : навч. посіб. / за ред. І. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. 448 с.
22. Цивільне право (частина особлива). Курс лекцій : навч. посіб. / за ред. І. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2022. 640 с.
23. Цивільне право України : погляд у майбутнє : збірник матеріалів XIII Міжнародного цивілістичного форуму (м. Київ, 04 квітня 2024 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. 160 с.
24. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / [Аврамова О. Е., Вакулович Е. В., Горбенко А. С. та ін.]; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. 420 с.
25. Юркевич Ю.М., Дутко А.О. та ін. Особисті немайнові права особи : навч. посібник / за ред. А.О. Дутко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 444 с.
26. Rakul O. Features of registration of deeds regarding real property according to the legislation of Ukraine and EU countries. *International scientific journal "Internauka"*. Series: "Juridical Sciences". 2024. № 3. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-3-9748>
27. Баштова М. В., Кочина О. С. Проблемні аспекти правового регулювання кредитних договорів в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Вип. 86. Ч.2. С. 16–20. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.2>
28. Гавриленко О. О. Правова основа відшкодування шкоди, завданої фізичним особам та юридичним особам приватного права внаслідок

- повномасштабної війни Російської Федерації проти України. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Вип. 86. Ч.2. С. 51–58. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.8>
29. Глушков В. О. Практика Європейського суду з прав людини як джерело права при розгляді спорів з добросовісним набувачем майна. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Вип. 86. Ч.2. С. 76–81. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.12>
30. Гофельд Г. С. Відмежування фраздаторного правочину від фіктивного та удаваного правочинів. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Вип. 86. Ч.2. С. 82–86. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.13>
31. Грещук Г.І., Ратушна Б.П. Особливості визначення цивільної юрисдикції спорів щодо земельних сервітутів у цивільному судочинстві України (в світлі практики Верховного суду). *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: юридичні науки. 2024. Том 35 (74) № 1. С. 31–35. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2024.1/06>
32. Давидович А. В. Зміст договірної зобов'язання із купівлі-продажу майбутнього об'єкта нерухомості. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Вип. 86. Ч.2. С. 95–100. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.15>
33. Добрянська Н.В. Особливості укладення цивільно-правових договорів в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: юридичні науки. 2024. Том 35 (74) № 3. С. 32–36. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2024.3/06>
34. Жорнокуй Ю. М. Свобода та обов'язковість виконання договору в цивільному праві України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 99 (4). С. 69–80. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2022.4.06>.
35. Колобиліна, О. О. Цивільно-правовий договір як інститут цивільного права. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 103(4), с. 74–79. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2023.4.06>.
36. Кухарев О. Є. Сутність договору про поділ спадщини та його місце в системі цивільно-правових договорів. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 99 (4). С. 81–92. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2022.4.07>.
37. Ліляков О. А. Законодавче регулювання здійснення права власності. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Вип. 86. Ч.2. С. 152–159. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.24>
38. Маковій В. П., Якимець О. І., Книш, З. І. Правове регулювання спадкових відносин під час воєнного стану. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 99 (4), С. 93–107. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2022.4.08>
39. Матвеева А. В., Гриб В. О., Жарко С. В., Кеда О. Ю. Правовий режим права власності в умовах воєнного стану у порівнянні із міжнародною

- судовою практикою ЄСПЛ. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: "Юридичні науки". 2024. № 5. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-5-9953>
40. Міловська Н.В. Правова регламентація страхових відносин у період дії воєнного стану в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: юридичні науки. 2024. Том 35 (74) № 3. С. 44–51. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2024.3/08>
41. Сахно Ю. В. Проблеми співвідношення договірної та деліктної відповідальності в цивільному праві України. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Вип. 82. Ч.1. С. 318–322. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.1.50>
42. Ситенко Г. О. Становлення та розвиток правового регулювання обігу цифрових валют в Україні. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: "Юридичні науки". 2024. № 7. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-7-10130>
43. Скрипник В.Л. Доктринальне поняття об'єктів цивільних прав та їх система в умовах рекодифікації. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: Право. 2022. Вип. 23-24. С. 17–21. DOI: <https://doi.org/10.34079/2226-3047-2022-12-23-24-17-22>
44. Скрипник В. Л., Слободяник Т. М. Визнання особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою в судовому порядку: окремі аспекти. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Вип. 82. Ч.1. С. 323–327. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.1.51>
- Старченко А. Ю. Переваги та недоліки смарт-контрактів у зобов'язальному праві. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: "Юридичні науки". 2022. № 6. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2022-6-8140>
46. Степчук М.Р. Відшкодування та компенсація шкоди, завданої знищенням або пошкодженням нерухомості: еволюція законодавчого підходу в період АТО/ООС та окремі проблеми судової практики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 12. С. 144–147. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-12/31>
47. Стратій О. В., Шевчук А. В. Юридичне письмо: категоризація поняття й особливості використання. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: "Юридичні науки". 2022. № 8. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2022-8-8221>
48. Тараненко О. М. Особливості спадкування авторських прав. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Вип. 82. Ч.1. С. 328–334. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.1.52>
49. Чалий Ю. І. Інформування контрагента про односторонню відмову від договору. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*, 2023. № 103(4). С. 91–106. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2023.4.08>.
50. Ханас Д. Б. Особливості цивільно-правової відповідальності страховика за порушення страхових зобов'язань. *Науковий вісник Ужгородського*

Національного Університету. 2024. Вип. 86. Ч.2. С. 253–257. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.39>

51. Явний О. І. Юридичні документи: особливості та законодавче регулювання. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: "Юридичні науки". 2024. № 1. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-1-9464>
52. Якубівський І. Є. Цивільно-правовий режим об'єктів, згенерованих штучним інтелектом. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Вип. 82. Ч.1. С. 355–361. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.1.56>